
MAUGHAM IJODIDA INSONIY FOJIA MANZARASI

Sherkulov Sardor Komilovich

Iqtisodiyot va pedagogika universiteti

Fakultetlararo xorijiy tillar kafedrası mudiri, PhD

Axmedova Dilnoza Abdumannonovna

Iqtisodiyot va pedagogika universiteti

Fakultetlararo xorijiy tillar kafedrası o‘qituvchisi

Annotatsiya

Ushbu maqolada Uilyam Somerset Moem ijodida insoniy fojia manzarasining badiiy va falsafiy talqini tahlil qilinadi. Ayniqsa, Christmas Holiday romanida insonning jamiyat bilan ziddiyatli munosabatlari, axloqiy nisbiylik, idealizmning barbod bo‘lishi va ruhiy sinish holatlari asosiy syujet elementlariga aylangani ko‘rsatib beriladi. Muallif asarlarda fojiani dramatik portlashlar emas, balki oddiy insonlar taqdiridagi ichki azob, sukutdagi dramatism, jamiyatning befarqligi va psixologik nozikliklar orqali yoritadi. Maqolada Simon, Lydia va Charley obrazlari orqali insoniy fojining sotsiologik, ekzistensial va psixologik manbalari tahlil qilinadi. Maugham ijodida insoniy fojia – bu har bir kishining jamiyatda o‘zini topa olmasligi, ichki ehtiyojlar va tashqi bosim o‘rtasidagi ziddiyat sifatida talqin qilinadi.

Kalit so‘zlar: insoniy fojia, realizm, ruhiy sinish, jamiyat tanqidi, axloqiy nisbiylik, taqdir, psixologik portret, ekzistensializm, ichki kurash, yolg‘izlik.

Annotation

This article analyzes the literary and philosophical portrayal of human tragedy in the works of William Somerset Maugham, with a focus on his novel Christmas Holiday. The study demonstrates how Maugham reveals existential and psychological suffering not through grand theatrical scenes, but through the quiet despair and social isolation of ordinary individuals. The article examines how characters like Simon, Lydia, and Charley represent the conflict between personal ideals and societal

constraints. Maugham's approach to tragedy is rooted in realism, where inner turmoil, moral ambiguity, and emotional repression express the deep contradictions between the individual and society. His portrayal of tragedy remains relevant today due to its universal focus on loneliness, belief, resistance, and disillusionment.

Keywords: human tragedy, realism, psychological breakdown, social critique, moral relativism, fate, inner conflict, existentialism, solitude, character study.

Аннотация

В данной статье рассматривается художественная и философская трактовка человеческой трагедии в творчестве Уильяма Сомерсета Моэма, особенно в романе Рождественские каникулы. Исследование показывает, как Моэм изображает трагедию не через пафосные сцены, а через внутренние противоречия, молчаливое страдание и социальную изоляцию обычных людей. Через образы Саймона, Лидии и Чарли раскрываются экзистенциальные, социокультурные и психологические аспекты трагедии. Моэм представляет трагедию как результат конфликта между личными убеждениями и давлением общества. Его реалистический подход делает трагедию глубоко человеческой и по-прежнему актуальной в современном мире.

Ключевые слова: человеческая трагедия, реализм, психологический кризис, критика общества, относительность морали, судьба, экзистенциализм, внутренний конфликт, одиночество.

Uilyam Somerset Moem (1874–1965) ingliz realizmi an'anasini davom ettirgan, inson psixologiyasi va jamiyatdagi ziddiyatlarni teran tahlil qilgan yozuvchi sifatida jahon adabiyoti tarixida chuqur iz qoldirgan ijodkordir. Uning roman va hikoyalarida inson taqdirining murakkabligi, axloqiy nisbiylik va fojiali holatlar markaziy mavzu sifatida ko'tariladi. Maugham uchun insoniy fojia bu katta sahnadagi dramatik voqea emas, balki odamning o'z ichida, o'z e'tiqodlari, jamiyat bosimi va ruhiy kurashlari o'rtasidagi ziddiyatdan tug'iladigan ichki azobdir.

Moemning turli asarlarida (xususan, *Of Human Bondage*, *The Moon and Sixpence*, *The Painted Veil* va *Christmas Holiday*) fojia obrazlar psixologiyasi, jamiyatdagi

adolatsizlik va ekzistensial iztiroblar orqali ko'rsatilib, insoniyat hayotining universal dramtizmini badiiy tarzda yoritadi.

Insoniyat tarixida fojia tushunchasi qadimdan san'at, falsafa va adabiyotning markaziy tushunchalaridan biri bo'lib kelgan. U inson hayotidagi eng muhim ziddiyatlarni, ichki va tashqi muvofiqlikning buzilishini, hayotiy orzular va real sharoitlar o'rtasidagi chorasizlikni ifodalaydi. Aynan shu muvofiqlikning yo'qligi fojiani yuzaga keltiradi.

Adabiy fojia — bu insoniyatning o'z mohiyati bilan, ya'ni axloq, iroda, e'tiqod, tanlov, jamiyat va taqdir bilan ziddiyatga kirishgan holatining badiiy ifodasidir. Bunday fojia insoniy o'zlikning sinovdan o'tishi, ko'pincha tanazzul yoki yo'qotish bilan yakunlanishi orqali o'quvchini chuqur ruhiy va axloqiy mulohazalarga olib boradi.

Aristotel o'zining Poetika asarida fojiani "katarsis" — ya'ni qo'rquv va achinish orqali tozalanish vositasi deb ta'riflaydi. Fojining asosiy elementi — bu katta odamning (tragos) pasayishi, tanlagan yo'lida kutilmagan oqibatlarga duch kelishidir. Yunon adabiyotida fojia ko'proq ilohiy qonunlar va insoniy iroda o'rtasidagi murosasizlik natijasidir (masalan, Sofoklning Edip shohi yoki Antigona tragediyalari).

Shakespeare fojialari (masalan, Hamlet, Otello, Makbet) insonning ichki dunyosini chuqur tahlil qiladi va insoniy ehtirolarning hayotga qanday ta'sir qilishini fojiali tarzda ko'rsatadi. Bu asarlarda fojia shaxsiy zaiflik, ijtimoiy ziddiyat va insoniy tanlovlar to'qnashuvi natijasida yuzaga keladi.

XX asr adabiyotida fojia klassik shakldan farqli ravishda ko'proq ichki ruhiy inqiroz, yolg'izlik, begonalashuv va jamiyatga moslasha olmaslik holatlari orqali ifodalanadi. Bu davrdagi adiblar, xususan, Franz Kafka, Albert Kamyu, Jean-Paul Sartre, Thomas Hardy, va Uilyam Somersset Moem fojiani metafizik yoki sotsiologik darajada emas, balki ekzistensial darajada tahlil qiladilar.

Insoniy fojia endi buyuk qahramonlarning qulashida emas, oddiy odamlarning hayotidagi ichki bo'shliqlar, jamiyat bilan ziddiyat, tanlov va pushaymonlikda namoyon bo'ladi.

Moem ijodida insoniy fojia ko'pincha quyidagi manbalar bilan bog'liq:

- Ijtimoiy rad etilish (masalan, Simon obrazi);

- Ichki inkor va ruhiy sinish (Charley Mason obrazida);
- Qashshoqlik va gender bosimi (Lydia obrazida);
- San'at va jamiyat qarama-qarshiligi (The Moon and Sixpencedagi Strickland misolida).

U bu fojialarni emotsional portlash orqali emas, balki oddiy, lekin chuqur dramatik voqealar vositasida ochib beradi.

Simon asarda jamiyatda adolat o'rnatish uchun kurashgan, lekin bu yo'lda jazoga uchragan siyosiy faol sifatida tasvirlanadi. U qamoqqa tushgach, ruhan eziladi, jamiyat uni tinglamaydi. Uning fojiasi – bu e'tiqod evaziga ijtimoiy rad etilishdir. Simon orqali muallif idealizm va real dunyo to'qnashuvining fojiaiy mohiyatini ko'rsatadi.

Lydia ijtimoiy nochorlik tufayli fohishalik qilishga majbur bo'lgan, jamiyat tomonidan xorlangan, ammo insoniy munosabatlarga chanqoq ayol sifatida tasvirlanadi. Uning fojiasi erkaklar hukmron jamiyatidagi ayolning ijtimoiy zaifligida yotadi. Bu fojia orqali Maugham patriarxal jamiyatning befarqligi va shafqatsizligini fosh etadi.

Charley jamiyat belgilab bergan an'anaviy axloqiy me'yorlarga ko'r-ko'rona ergashib yashayotgan, lekin Parijdagi tajribalari tufayli o'zini va hayotni qayta angalayotgan yigit obrazidir. Uning fojiasi — ruhiy uyg'onish orqali ilgari chinakam hayotdan bexabar bo'lganini anglash va bu anglash jarayonidagi azobdir.

Maughamning yozuvchilik mahorati insoniy fojiani hayotdan ajratmasdan, uni oddiy insonlar taqdiri orqali ko'rsatishida namoyon bo'ladi. U:

- fojiani drammatizatsiya qilmaydi;
- qahramonlarini hukm qilmaydi;
- o'quvchiga mulohaza qilish imkonini beradi.

Xulosa

Uning fojia talqini ekzistensialist yozuvchilarnikiga yaqin bo'lib, insonning tanlovi, ijtimoiy bosim va ichki kurash o'rtasidagi ziddiyatdan iboratdir. Lekin u bu ziddiyatni patetika bilan emas, realizm va sog'lom kuzatuvchanlik orqali yoritadi.

Uilyam Somerset Moem ijodida insoniy fojia manzarasi – bu individual taqdir va jamiyat o'rtasidagi murakkab o'zaro ta'sirning badiiy ifodasidir. Christmas Holiday

(Notanish odam Parijda) romanida bu manzara ayniqsa teran yoritiladi. Simon, Lydia va Charley obrazlari orqali muallif insoniy iztirob, adolatsizlik va ruhiy uygʻonish drammatizmini koʻrsatadi. Moem fojiani hayotning oʻzi bilan tenglashtiradi: u doim baland ovozda emas, sokin, ichki azob shaklida namoyon boʻladi.

Shu jihatdan Moem nafaqat realizm adabiyotining yirik vakili, balki insoniylik mohiyatini tahlil qilgan chuqur psixologik yozuvchidir. Uning fojia manzarasi bugungi kunda ham dolzarb boʻlib qolmoqda, chunki u universal insoniy holatlarni — yolgʻizlik, eʼtiqod, kurash va tushkunlikni oʻrganadi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Sherqulovich, M. K. (2025, April). “YOSH VERTERNING IZTIROBLARI” ASARINING NEMIS ADABIYOTIDAGI OʻRNI. In International Conference on Medical Science, Medicine and Public Health (pp. 43-48).
2. Markayev, K., Maxmudov, N., & Xamrayev, D. (2003). Sprichwörter/Maqollar T.
3. Маркаев, К. Ш. (2023). ФРАЗЕОЛОГИЧЕСКИЕ ЕДИНИЦЫ СОВРЕМЕННОГО ЯЗЫКОЗНАНИЯ. IMRAS, 6(8), 240-244.
4. Komilovich, S. S. (2025, April). TOMAS HARDINING “GʻALATI OLOMONDAN UZOQDA” ROMANIDAGI OBRAZLAR TIZIMI VA ULARNING BADIY YUKLAMASI. In International Conference on Medical Science, Medicine and Public Health (pp. 64-72).
5. Komilovich, S. S. (2025, April). TOMAS HARDINING “GʻALATI OLOMONDAN UZOQDA” ROMANINING POETIK XUSUSIYATLARI. In International Conference on Medical Science, Medicine and Public Health (pp. 54-63).
6. Sherqulovich, M. K. (2025, April). YOSH VERTERNING IZTIROBLARI” ROMANINING YEVROPA MADANIYATIGA TAʼSIRI. In International Conference on Medical Science, Medicine and Public Health (pp. 49-53).
7. Markayev, K. (2005). Totemistik Tasavvurler Bilen Baḡlık Etnonimler. Özbek Tili ve Edebiyati, 94-97.

8. Бобокалонов, Р. Р., Курбанов, П. А., Маркаев, К. Ш., & Хайтов, Ч. (2016). ДОСТИЖЕНИЯ УЗБЕКСКИХ УЧЕНЫХ В ОБЛАСТИ ЛИНГВИСТИКИ ТЕКСТА НА ОСНОВЕ НАУЧНЫХ РЕЗУЛЬТАТОВ В МИРОВОЙ ЛИНГВИСТИКЕ. *International scientific journal*, 30.
9. Jabborovich, X. J., & Sherkulovich, M. K. (2020). Lexicographic study of ethnonymy semantics. *Test Engineering and Management*, 83(5-6), 737-742.
10. SHERQULOV, S. TRAGEDY IN WILLIAM FAULKNER'S "THE SOUND AND THE FURY". O 'ZBEKISTON MILLIY UNIVERSITETI XABARLARI, 2022,[1/3 ISSN 2181-7324.
11. Komilovich, S. S. (2023). TOG 'AY MUROD IJODIDA ULYAM FOLKNER ASARLARI TA'SIRI. *Journal of Integrated Education and Research*, 7(1), 75-77.
12. Komilovich, S. S. (2024). QIYOSIY ADABIYOTSHUNOSLIKDA ADABIY TA'SIR MASALALARI. In *Konferensiyalar| Conferences* (Vol. 1, No. 4, pp. 492-495).
13. Baxtiyorovna, M. T., & Abdumannonova, A. D. (2022). Use and application of interactive methods in teaching German.
14. Abdumannonovna, A. D. (2025, May). ERIX MARIYA REMARK ASARLARIDA YO 'QOTILGAN AVLOD TASVIRI. In *Scientific Conference on Multidisciplinary Studies* (pp. 106-114).
15. Abdumannonovna, A. D. (2025, May). GYOTE VA SHARQ ADABIYOTI: MADANIYATLARARO MULOQOT TIMSOLI. In *Scientific Conference on Multidisciplinary Studies* (pp. 96-105).
16. Abdumannonovna, A. D. (2025, May). "YO 'QOTILGAN AVLOD" KONSEPSIYASI VA UNING ADABIYOTSHUNOSLIKDAGI O 'RNI. In *Scientific Conference on Multidisciplinary Studies* (pp. 115-123).
17. Abdumannonovna, A. D. (2022). German as the language of science: problems and perspectives.
18. Abdumannonovna, A. D. (2025, April). "MARJONLAR O 'YINI" ROMANIDA INTELLEKTUAL DUNYO VA REAL HAYOTNING AJRALISHI MUAMMOSI. In *International Conference on Economics, Finance, Banking and Management* (pp. 169-176).

19. Abdumannonovna, A. D. (2025, March). "MARJONLAR O'YINI" ROMANIDA G'ARB VA SHARQ TAFAKKURINING SINTEZI. In International Conference on Scientific Research in Natural and Social Sciences (pp. 80-87).
20. Abdumannonovna, A. D. (2025, March). HERMANN HESSE IJODIDA ROMANTIZM. In International Conference on Scientific Research in Natural and Social Sciences (pp. 72-79).
21. Egamberdiyev, H. S., & Khujakulov, A. K. (2024). VIRTUAL MUSEUMS AS PART OF A DIGITAL CULTURAL ENVIRONMENT. Экономика и социум, (3-1 (118)), 121-125.
22. Egamberdiyev, X. S., Abduvaliyev, A. A., & Pardayev, O. C. (2023). RAQAMLASHTIRISH SHAROITIDA O 'ZBEKISTON TURISTIK GEOPORTAL TIZIMINING TASHKILY ARXITEKTURASI. Экономика и социум, (6-1 (109)), 115-120.
23. Зикриллаева, Ф., Дустмуродова, М., Нормаматова, Н., Сайдуллоева, М., & Абдирахимова, М. (2025). Globalizatsiyalashgan zamonaviy tilshunoslik paradigmalari. Инновации в современной лингвистике и преподавании языков, 1(1), 298-300.
24. Zohirov, K., Boyqobilov, S., & Madatov, Q. (2024). Sport biomexanikasida ishlatiluvchi portativ o 'lchov qurilmalari va ularning tahlili. DIGITAL TRANSFORMATION AND ARTIFICIAL INTELLIGENCE, 2(1), 131-142.
25. Madatov, Q. (2024). C# VA. NET CORE PLATFORMASI C# DASTURLASH TILINING OPERATORLARI QO 'LLASH VA ULARNING TURLARI HAMDA ASOSIY VAZIFALARI. Естественные науки в современном мире: теоретические и практические исследования, 3(1), 59-67.
26. Маматова, Г. Д., & Кучкаров, Т. С. (2024). Актуальность концепции «Цифровой университет»: литературный обзор отечественных и зарубежных исследований. Информатика. Экономика. Управление/Informatics. Economics. Management, 3(1), 0101-0158.
27. Boymurotovna, X. N. (2025, March). RUS TILINI O 'RGANISHDA SUN'IY INTELLEKT VA NEYRON TARMOQLARNING ROLI. In International Conference on Educational Discoveries and Humanities (pp. 55-62).

E CONF SERIES

International Conference on Multidisciplinary Sciences and Educational Practices

Hosted online from Rome, Italy

Website: econfservices.com

27th May, 2025

---

28. Normurodovna, A. M. (2025, February). INGLIZ TILI GRAMMATIKASINING INGLIZ TILI KURSIDAGI AHAMIYATI. In International Educators Conference (pp. 302-309).

29. Ergashevna, S. M. (2025, February). INGLIZ TILI MUTAXASSISI BO'LISHDA BOSHLANG'ICH INGLIZ TILI DARSLARINING AHAMIYATI. In International Educators Conference (pp. 350-357).

30. Rustamovna, R. I. (2024). SUBJECT: PEDAGOGICAL AND PSYCHOLOGICAL CONDITIONS OF DEVELOPING COMPETENCE OF STUDENTS'ADAPTABILITY TO HIGHER EDUCATION. IMRAS, 7(6), 155-157.